

Ķīnas un Tibetas budisms

Ķīna	Tibeta
Budisms ienāk 1.gs. mē., Haņu din.	Budisms ienāk 7.gs., Soncens Gampo
Jau 700 gadus eksistē daudzas vietējās literatūras, filozofijas un politiskās teorijas	Dokumentētā vēsture un literatūra iesākas ar budismu, Thonmi Sambhota budisma vajadzībām izveido tibetiešu rakstību
Mahājāna	Mahājāna, Vadžrajāna (Tantrajāna, Mantrajāna)

Saplūst ar daoismu	Saplūst ar bon ticību
<ul style="list-style-type: none"> ● Dzjintu 淨土, <i>Skaidrā zeme</i>, no 4.gs., <i>Buddha Amitābha</i> un viņa skaidrā zeme ● Čaņ 禪, (<i>jap. dzen</i>), no 5.gs. <i>Bodhidharma</i> (Šaoliņa klost.), <i>Huinens</i> 慧能 ● Tjeņtai 天台, no 6.gs. „<i>Lotosa sūtra</i>” ● Huajeņ 華嚴, no 7.gs. bodhisatvas 10 pakāpes 	<p>1. izplatības periods: 7.-9.gs. Ninmapa (vecā skola): <i>Šāntarakšita, Padmasambhava</i> <i>Samje</i> klosteris. <i>Landarma</i></p> <p>2. izplatības periods (jaunās skolas) no 11.gs.: Saķapa: <i>Saķa Pandita, Phakpa</i> Kaģupa: <i>Ķhunpo, Mārpa, Milarepa</i> Gelukpa: <i>Dzonkhapa</i></p>

<p>Čaṅ pēkšṅā apgaismība (<i>duṅvu</i>) vienas dzīves laikā</p>	<p>Sūtrajāna: pakāpju ceļš (<i>lamrim</i>) <i>Atīša, Dzonkhapa</i></p> <p>Ņinmapa: lielā pilnība (<i>dzokčhen</i>) vienas dzīves laikā</p>
<p>Čaṅbudisma galvenā sūtra: <i>Dimanta sūtra</i></p>	<p>Vadžrajāna: <i>Dimanta sceptera rats</i></p>
<p>Čaṅbudisma literatūra: Dialogi 问答, paradoksie stāsti (ķīn. <i>gong'an</i>, jap. <i>koan</i>)</p>	<p>Sūtras – buddhas vārdi Tantras – prakses un meditācijas teksti Mantras – svētās zilbes</p>

<p>Ķīnas literatūrā: nereliģiska dzeja, romāni, noveles, nereliģiska glezniecība u.tml.</p>	<p>—</p>
<p>—</p>	<p>Lamu inkarnācija jeb buddhu un bodhisatvu iemiesojumi uz zemes (<i>tulku</i>)</p>
<p>Imperatoram nav saistības ar reliģiju, <i>izņēmums</i>: Šaoliņa karojošie mūki</p>	<p>Klosteri – politiskas vienības Lamas – garīgie un politiskie līderi</p>
<p>Avalokitešvara – žēlsirdības dieviete Guaņjiņa</p> <p>Amitābha – Dzjiņtu skolas galvenais Buddha</p>	<p>Dalailama – Avalokitešvara iemiesojums</p> <p>Pančhenlama – Buddha Amitābhas iemiesojums</p>

Senču kults	Mirušo prakses (phova rituāls)
Jiņ (sievišķais) Jan (vīrišķais) daoistu prakses	Vadžra (dimanta scepteris) un Dzilbu (zvaniņš) Jab (vīrišķais) Jum (sievišķais) seksuālās prakses
Čaņbudisms uzsver pēkšņo apgaismību ikvienā darbībā, piemēram <i>ēdot vai strādājot</i>	Apgaismību var gūt tikai <i>ar meditāciju un reliģiskiem rituāliem</i>
Čaņ prakse: dialogi, meditācija, darbība bez darbības (<i>vuvei</i> 无为), dabiskums, smieklis, sitieni, lamuvārdi (<i>Lindzji skola</i>)	Prakse: karstuma radīšana, mahamudra, garie klanījieni, svētie apli (khorva) Atribūtika: laimes karodziņi, svētības šallītes, akmeņu kaudzītes

